

دانشگاه فرهنگیان

فصلنامه علمی تخصصی

پژوهش در آموزش مطالعات اجتماعی

دوره اول، شماره دوم، زمستان ۱۳۹۸

بررسی تصورات دانشجومعلمان رشته آموزش جغرافیا در بدو ورود نسبت به مولفه‌های نظام آموزشی دانشگاه فرهنگیان

ارسال: ۱۳۹۸/۰۳/۲۱

حسن علی گرمابی^۱

پذیرش: ۱۳۹۸/۱۱/۰۵

محسن کردلو^۲

چکیده

یادگیرنده یکی از مهمترین مبانی عناصر برنامه‌درسی می‌باشد که در طول تاریخ مطالعات برنامه‌درسی، در منابع گوناگون بدان اشاره شده است. بر این اساس پژوهش حاضر به دنبال بررسی تصورات دانشجومعلمان رشته آموزش جغرافیا در بدو ورود نسبت به مؤلفه‌های نظام آموزشی دانشگاه فرهنگیان است. این پژوهش از نوع پژوهش‌های کاربردی است که با روش پیمایشی و پدیدارشناسی انجام پذیرفته است. جامعه آماری شامل تمامی دانشجومعلمان رشته آموزش جغرافیا ورودی مهر سال ۱۳۹۵ پردیس حکیم فردوسی دانشگاه فرهنگیان است که با روش نمونه‌گیری در دسترس، نمونه‌ای به حجم ۲۹ نفر برای مطالعه انتخاب گردید و از مصاحبه نیمه ساختاریافته و پرسش‌نامه محقق‌ساخته برای گردآوری اطلاعات استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که تصورات و انتظارات دانشجومعلمان در بدو ورود نسبت به مولفه‌های نظام آموزشی (برنامه‌درسی، فضای آموزشی، محل تحصیل)، برنامه فرهنگی، استادان، تجهیزات و فناوری، کارکنان و سرای دانشجویی)، دانشجومعلم (مسائل، مشکلات، ویژگی‌ها و تکالیف) و همچنین شغل معلمی دارای ویژگی‌های منحصر به فردی مانند دارا بودن برخی دانش‌ها و نگرش‌های مورد نیاز معلمی در بدو ورود به دانشگاه است

۱ - مدرس دانشگاه فرهنگیان

۲ - دانشجوی دکتری فلسفه تعلیم و تربیت دانشگاه خوارزمی و مدرس دانشگاه فرهنگیان

که با شناسایی آن‌ها می‌توان برنامه‌های درسی دانشگاه را با شرایط یادگیرندگان منطبق کرد. به عبارت دیگر با شناخت برنامه‌درسی پنهان، می‌توان نسبت به اصلاح برنامه‌های درسی آشکار، اقدام کرد.

واژگان کلیدی: دانشجو معلم، آموزش جغرافیا، دانشگاه فرهنگیان، برنامه‌درسی پنهان.

مقدمه

آموزش و پرورش به عنوان یکی از مهمترین و در عین حال دشوارترین کارها در جهان، به دنبال تغییر در نگرش و رفتار یادگیرنده و تعالی وی است. به عبارتی عناصر و اجزاء نظام آموزشی تنها با وجود و حضور یادگیرندگان معنا می‌یابند. از این رو صاحب‌نظران متعددی از قبیل تایلر (۱۳۸۳)، زایس^۱ (به نقل از هسن^۲، ۲۰۱۰)، زابار^۳ (به نقل از مهرمحمدی، ۱۳۸۸ الف)، شوآب^۴ (به نقل از مهرمحمدی، ۱۳۸۸ ب)، پارکر^۵ (به نقل از اسکایرو^۶، ۲۰۰۸) و غیره بر لزوم شناخت مختصات وجودی یادگیرندگان و مشارکت آنان در تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های درسی تأکید نموده‌اند.

فرانسیس پارکر (به نقل از اسکایرو، ۲۰۰۸) بیان کرده است: یادگیرنده در قلب فرایندهای آموزشی قرار دارد. سیاست‌ها و راهبردهای پیشرفته و تجهیزات جدید اگر با طبیعت شاگرد هماهنگ نباشد و به طور اساسی مورد قبول وی نباشد، تأثیر مورد نظر را نخواهد داشت. مارش^۷ (۲۰۰۴، ص: ۵۱) درباره لزوم توجه به یادگیرنده در هنگام ارزشیابی می‌گوید: «یادگیرندگان بایستی شنونده و پیام‌گیر اصلی سنجش باشند؛ اما معمولاً آنها در اولویت قرار نمی‌گیرند. آنها بندرت در برنامه‌ریزی فعالیت‌های سنجش قرار می‌گیرند». لوی^۸ (۱۹۹۱)، به نقل از فتحی و اجارگاه و دیگران، (۱۳۸۸) به دو دلیل حضور یادگیرندگان در تصمیم‌گیری‌های مربوط به مسائل آموزشی را ضروری می‌داند: ایجاد اشتیاق به یادگیری بیشتر و دموکراتیک شدن فضای آموزشی.

شناخت و مطالعه یادگیرندگان جوان و بزرگسالان در دانشگاه اهمیت مضاعفی پیدا می‌کند؛ زیرا دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی مانند دیگر نظام‌های اجتماعی بر

-
۱. Zais
 ۲. Henson
 ۳. Sabar
 ۴. Schwab
 ۵. Parker
 ۶. Schiro
 ۷. Marsh
 ۸. Lewy

اساس سطح پیشرفت و نیازهای جامعه، ماموریت‌های^۱ مختلفی را برعهده دارند. اگرچه این ماموریت‌ها ممکن است از جامعه‌ای به جامعه‌ای یا از دانشگاهی به دانشگاه دیگری، متفاوت باشد؛ ولی غالب صاحب‌نظران سه مأموریت اصلی را شامل آموزش^۲ یا تدریس^۳، پژوهش^۴ و خدمات^۵ برای دانشگاه‌ها مورد تأکید قرار داده‌اند (بویر^۶، ۱۹۹۰؛ پترسون و ویسنبرگ^۷، ۲۰۰۶؛ هاستون و همکاران^۸، ۲۰۰۶؛ کارسون^۹، ۲۰۰۷ و و گنام^{۱۰}، ۲۰۰۷). در بُعد خدمات، ارتباط دانشگاه با محیط کار و به اصطلاح صنعت قابل طرح است و نیازهای شغلی دانشجویان به مجموعه نیازهای آنان اضافه می‌گردد. نولز (به نقل از ابراهیمی قوام، ۱۳۸۸) معتقد است که آندراگوژی یا آموزش بزرگسالان، براساس حداقل مفروضه شاخص درباره ویژگی‌های یادگیرنده بزرگسال بوده؛ که متفاوت از مفروضات درباره یادگیرندگان خردسال است. این مفروضات به تجربه، آمادگی برای یادگیری و جهت‌گیری به سوی یادگیری از طرف بزرگسال یا انگیزش مربوط است. افراد جوان هنگامی بهتر خواهند آموخت که الگوی مبتنی بر آندراگوژی در مورد آنان اجرا شود. براین اساس نولز معتقد بود که یادگیرندگان بزرگسال نیاز دارند بدانند که چرا آنها باید یاد بگیرند؟ آنان خود انگیزه هستند و قادرند در قبال یادگیری مسئولیت بپذیرند. از این رو در آندراگوژی بر یادگیری مسئله محور، خودگردان، خودتنظیمی و حرکت به سوی هدف تأکید می‌شود. براساس آنچه که ذکر شد یکی از مأموریت‌های اصلی دانشگاه‌ها و نظام آموزش عالی شناخت دانشجویان از جنبه‌های گوناگون است؛ بویژه آنکه در سایه تغییرات و تحولات عصر حاضر، باورها، نگرش‌ها، دانش‌ها و مهارت‌های افراد به طور مداوم در

-
1. Missions
 2. Instruction
 3. Teaching
 4. Research
 5. Services
 6. Boyer
 7. Peterson & Wiesenber
 8. Houston & al
 9. Karesson
 10. Ghannam

حال تغییر است و سنجش چنین تغییراتی یکی از مسائل فرا روی نظام‌های آموزشی بویژه در آموزش عالی است. معروفی (۱۳۸۶) بیان می‌کند: یکی از مشکلات اساسی پیش روی نظام‌های آموزشی در مقایسه با دیگر نظام‌های صنعتی و تولیدی، دشواری تعیین تغییراتی است که روی درون داده‌های آن‌ها بویژه بر روی درون داد اصلی آن‌ها یعنی یادگیرنده اتفاق می‌افتد.

شناخت ویژگی‌های یادگیرندگان در دانشگاه می‌تواند با شیوه‌های مختلف و برای مقاصد گوناگون صورت پذیرد. بهشتی‌راد، قلعه‌ای و قلاوندی (۱۳۹۲)، در مطالعه‌ای به " بررسی ادراکات و انتظارات دانشجویان از کیفیت خدمات آموزشی دانشگاه ارومیه و رابطه آن با ارزشیابی عملکرد استادان" پرداختند. آن‌ها در این مطالعه مؤلفه‌هایی چون عوامل محسوس، قابلیت اطمینان، تضمین و همدلی را بررسی نمودند، منظور از عوامل محسوس تجهیزات فیزیکی و امکانات رفاهی، قابلیت اطمینان یعنی عمل به تعهدات سازمانی، تضمین یعنی القای حس اعتماد و اطمینان به دانشجو نسبت به سازمان و همدلی یعنی القای این احساس که مؤسسه دانشجو را درک می‌کند. یافته‌های این مطالعه نشان داد که وضع موجود این مؤلفه‌ها با وضع مطلوب فاصله دارد و بیشترین شکاف ادراکات و انتظارات در ابعاد قابلیت اطمینان و همدلی و کمترین شکاف در بُعد تضمین بود. ابعاد کیفیت خدمات آموزشی بر مؤلفه‌های ارزشیابی استادان یعنی روش تدریس، تسلط و توان علمی، انضباط آموزشی و ویژگی‌های فردی و اجتماعی اثر مثبت دارد. به عبارتی بین ادراکات و انتظارات دانشجویان از کیفیت خدمات آموزشی و دیدگاه دانشجویان در هنگام ارزشیابی استادان رابطه وجود دارد. کاوسی و دیگران (۱۳۹۲)، در پژوهشی با عنوان "بررسی شکاف بین انتظارات و ادراکات دانشجویان از خدمات آموزشی در دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی شیراز" نتیجه گرفتند که بین انتظارات و ادراکات دانشجویان از خدمات آموزشی شکاف وجود دارد و بیشترین شکاف در بُعد همدلی و کمترین شکاف در بُعد فضای فیزیکی است و هیچ کدام از ابعاد کیفیت خدمات در حد انتظار دانشجویان نبوده است. آربونی و دیگران (۱۳۸۷)، نیز با "بررسی شکاف بین انتظارات و خدمات

آموزشی ارائه شده به دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی زنجان" بیان کردند: در مجموع شکاف بین انتظارات و واقعیت‌ها در همه ابعاد دیده شده که حاکی از برآورد نشدن انتظارات دانشجویان از خدمات ارائه شده می‌باشد. قطبی راوندی و دیگران (۱۳۹۲)، به "بررسی انتظارات دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمان از یادگیری زبان تخصصی" پرداختند و یافته‌های آنان نشان داد که ۹۵/۵ درصد از دانشجویان به یادگیری درس زبان تخصصی علاقمند بودند. بیش‌ترین انتظارات مربوط به درک کردن متون تخصصی بود و اینکه بتوانند متون تخصصی خود را به راحتی به زبان فارسی ترجمه کنند. در بین فعالیت‌های مختلف دانشجویان به اینکه کلمات تخصصی جدید روی تخته نوشته و در مورد اجزای آن صحبت شود تمایل بیشتری نشان دادند. سادات واقفی نظری و دیگران (۱۳۹۴) به "مطالعه انتظارات شغلی دانشجویان تربیت بدنی از شغل و آینده در دانشگاه‌های آزاد شهر تهران" پرداختند. نتایج نشان داد که دانشجویان تربیت بدنی فراهم آوردن زمینه‌های مناسب برای آزادی عمل و نشان دادن قابلیت‌ها و توانایی به وسیله شغل آینده خود را انتظار دارند و تعداد کمی از آنها نقش آموزش‌های نظری را در آینده شغلی مؤثر می‌دانند. به علاوه آنان بر توجه به رفع نیازهای اقتصادی در قالب تسهیلات با سود کم و خدمات بهداشتی درمانی و امکانات برای ادامه تحصیل تأکید دارند و همچنین دغدغه‌ی یافتن شغل آینده به عنوان یکی از مشکلات دانشجویان مطرح شده است. محمدی جلالی فراهانی (۱۳۹۴)، با "بررسی نیازهای آموزشی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید باهنر استان مرکزی" مهمترین نیازهای آموزشی دانشجویان را شامل موارد زیر دانسته‌اند:

- ۱- استفاده از استادان مجرب و با سابقه در تدریس،
- ۲- فراهم آوردن شرایط استفاده از اینترنت پرسرعت در محوطه دانشگاه،
- ۳- استفاده از استادان با مدرک علمی بالاتر،
- ۴- رفع مشکلات و رفع نواقص سامانه،
- ۵- برنامه‌ریزی منظم جهت انتخاب واحد تعیین زمان امتحانات تجهیز کتابخانه به نرم افزار و غیره،

۶- برگزاری اردوها و بازدید علمی،

۷- برخورد شایسته‌تر از سوی عوامل اداری و استادان.

خدیدی و سیف‌دار (۱۳۹۴)، در پژوهشی با عنوان "رابطه بین باورهای ضمنی هوش، جهت‌گیری اهداف و اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان تبریز" نشان دادند که بین باورهای افزایشی هوش تبحرگرایی و عملکردگرایی با اهمال‌کاری تحصیلی رابطه معنی‌دار معکوس وجود دارد؛ البته بین تبحرگرایی و عملکردگرایی و اهمال‌کاری رابطه معنی‌دار مشاهده نشد. امانی و دیگران (۱۳۹۴)، در پژوهش خود با عنوان "کیفیت زندگی دانشجویان پسر فعال و غیرفعال در حوزه ورزش، در دانشگاه بجنورد" نشان دادند کیفیت زندگی دانشجویان پسر فعال نسبت به کیفیت زندگی دانشجویان پسر غیرفعال در سطح بالاتری قرار دارد. سیدکلان و دیگران (۱۳۹۴)، "کیفیت زندگی دانشجویان دانشجو معلم‌ان پردیس‌های دانشگاه فرهنگیان استان اردبیل از دیدگاه دانشجومعلم‌ان" را ارزیابی کردند و نتایج نشان داد که کیفیت زندگی دانشجو معلم‌ان و ابعاد تأثیرگذار بر آن در سطح مطلوبی قرار ندارد؛ اما رابطه مثبت و معنادار بین کیفیت زندگی دانشجویان با ابعاد سه‌گانه رضایت آموزشی، اجتماعی و امکانات وجود دارد.

با تأملی بر یافته‌های پژوهش‌های ذکر شده می‌توان دریافت که به طور عمده بین انتظارات دانشجویان و خدمات دانشگاه محل تحصیل شکاف وجود دارد و رفع نارضایتی دانشجویان و اهمال‌کاری آنان از مسائل قابل تأمل است و اینکه آیا این انتظارات دانشجویان در بدو ورود با انتظارات آنان در حین تحصیل یا قضاوت‌های آنان پس از دانش‌آموختگی یکسان است از جمله موضوعاتی است که می‌توان به طور طولی مورد مطالعه قرار داد. این نوع مطالعات در دانشگاه فرهنگیان که به عنوان نهاد اصلی تربیت معلم در کشور فعالیت می‌کند اهمیت مضاعفی دارد؛ چرا که آنان پس از دانش‌آموختگی عهده‌دار مهمترین رکن آموزش و پرورش یعنی معلمی می‌شوند. بدیهی است تجربیات دوران تربیت معلم تأثیر زیادی بر نحوه ایفای نقش آنان به عنوان معلم خواهد داشت. شعبانی (۱۳۸۳) در مقاله‌ای با عنوان "بررسی تطبیقی تربیت معلم ایران و چند کشور"

مهمترین نارسائی‌ها و مشکلات تربیت معلم در کشور را نارسائی در انتخاب معلم، کاهش سطح تخصصی و حرفه‌ای معلمان، نارسائی‌های آموزشی و برنامه‌درسی مراکز تربیت معلم می‌داند. دانش‌پژوه و فرزاد (۱۳۸۵) در ارزشیابی مهارت‌های حرفه‌ای معلمان ابتدایی به این نتیجه رسیدند که معلمان از مهارت لازم برخوردار نیستند و در تدریس دچار مشکلاتی می‌شوند آنان ناکافی بودن محتوای آموزش‌های کاربردی پیش از خدمت و ضمن خدمت معلمان در بهبود عملکرد آنان را از عوامل این مشکلات برشمردند.

با عنایت به آنچه گفته شد توجه به نیازها، ادراکات و انتظارات دانشجویان به دلایل متعددی از جمله اصول آموزش بزرگسالان و غیره آن هم در عصری که این نیازها به سرعت تغییر می‌یابند برای تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های درسی رسمی و غیر رسمی ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. از این رو این پژوهش به بررسی تصورات و انتظارات بدو ورود دانشجو معلمان رشته آموزش جغرافیا نسبت به مؤلفه‌های نظام آموزشی دانشگاه فرهنگیان در پردیس حکیم فردوسی پرداخته است و از آن جا که دانشجو معلمان پس از دانش‌آموختگی به شغل معلمی و تدریس خواهند پرداخت؛ تصور و ادراک آنان نسبت به شغل معلمی نیز مورد کاوش قرار گرفته است. در اینجا منظور از مؤلفه‌های نظام آموزشی براساس موقعیت مورد مطالعه شامل برنامه درسی، استادان، تجهیزات و فناوری، کارکنان، برنامه فرهنگی (برنامه‌درسی غیررسمی)، امکانات رفاهی و خوابگاهی است. این پژوهش علاوه بر آن که تصورات و انتظارات و نیازهای دانشجو معلمان (نیاز به مثابه خواست‌ها و آرزوها) را توصیف و تبیین می‌نماید تا دست‌اندرکاران بتوانند از آنان در برنامه‌ریزی‌ها و اقدامات خود استفاده نمایند؛ زمینه پژوهش طولی را نیز فراهم می‌سازد تا در مراحل بعدی بتوان میزان تغییرات بوجود آمده در ادراکات دانشجو معلمان را مورد کاوش قرار داد.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش از منظر هدف کاربردی و نوع اطلاعات گردآوری شده کیفی بوده که با روش پیمایشی و پدیدارشناسی اطلاعات گردآوری و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. روش پدیدارشناسی نوعی روش کیفی است که توجه خود را بر

ادراک بشر معطوف می‌سازد و مشتمل بر پویش شهودی زیست جهان خود فرد و دیگران است. ون منن^۱ یکی از پژوهشگران مطرح در این روش‌شناسی، استفاده از شواهد مربوط به زیست جهان دیگران را نیز جزء پدیدارشناسی قلمداد می‌نماید و روش‌شناسی وی شامل سه مرحله گردآوری اطلاعات مربوط به زیست جهان دیگران، مشخص کردن ساخت‌های زیربنایی اطلاعات یا به اصطلاح مضامین و سازماندهی پیشنهادها و جهت‌گیری‌هایی برای اقدام عملی می‌باشد (ون منن، ۲۰۰۱). در این پژوهش نیز سعی شده است از روش‌شناسی ون منن استفاده شود؛ به طوری که در مرحله اول اطلاعاتی از ادراکات و تصورات دانشجو معلمان رشته آموزش جغرافیا گردآوری شده است؛ سپس از طریق تحلیل و کدگذاری ساخت یا مضامین مورد شناسایی قرار گرفته است.

با توجه به هدف پژوهش، جامعه آماری شامل کلیه دانشجو معلمان رشته آموزش جغرافیا ورودی مهر ۱۳۹۵ دانشگاه فرهنگیان پردیس حکیم فردوسی البرز که با روش نمونه‌گیری در دسترس نمونه‌ای به حجم ۲۹ نفر برای انجام مصاحبه و تکمیل پرسشنامه باز پاسخ انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات مصاحبه و پرسش‌نامه باز پاسخ بوده که دارای چهار سوال کلی درباره تصورات بدو ورود دانشجومعلمان از مؤلفه‌های نظام آموزشی دانشگاه فرهنگیان و شغل معلمی بوده است. منظور از مؤلفه‌های نظام آموزشی دانشگاه، استاد، دانشجو، برنامه درسی (رسمی و غیررسمی یا فرهنگی)، فضا، و امکانات بوده است. آمادگی برای حرفه معلمی به عنوان نقطه ثقل دانشگاه موجب شد تا تصورات دانشجومعلمان نسبت به آن نیز در پرسش مستقلی مورد کاوش قرار گیرد و همین‌طور نقش خود دانشجو به عنوان یکی از عناصر کلیدی در دو سوال شماره سه و چهار بررسی شده است. لذا به طور کلی با چهار سوال زیر گردآوری اطلاعات انجام پذیرفت:

۱- تصورات خود (آنچه در ابتدای ورود در ذهن خویش دارید) از مولفه‌های نظام آموزشی دانشگاه فرهنگیان (برنامه درسی، استادان، تجهیزات و فناوری، کارکنان، برنامه فرهنگی، امکانات رفاهی و خوابگاهی) را ارائه نمایید.

۲- چه تصویری از حرفه معلمی دارید؟ به عبارت دیگر شغل معلمی دارای چه ویژگی‌های است؟

۳- فکر می‌کنید در طول چهار سال تحصیل چه تکالیفی بر عهده شماست که باید نسبت به انجام آنها اقدام نمایید؟

۴- فکر می‌کنید چه مسائل و مشکلاتی در طول تحصیل وجود خواهد داشت که نیازمند صبر، حوصله و سازگاری از جانب شماست؟

همان طور که ذکر شد روش تجزیه و تحلیل اطلاعات بدست آمده تحلیل محتوای پاسخ‌های مصاحبه شوندگان از طریق کدگذاری بوده که برای هر کدام از سوالات جداگانه مضامین مربوطه استخراج شده است؛ البته سعی شده مضامین خیلی کلی در قسمت یافته‌ها ذکر نگردد تا به روشنی بتوان تصورات و انتظارات دانشجومعلمان را تبیین کرد.

در بررسی روایی و دقت پژوهش معیار اعتبار، اطمینان و تأییدپذیری مدنظر قرار می‌گیرد (هالوی و ویلر^۱، ۲۰۰۲). در اینجا نیز در بررسی اعتبار سوالات ابزار پژوهش از مشورت با صاحب‌نظران استفاده شده و برای بررسی اعتبار داده‌های بدست آمده در یک جلسه یافته‌ها و مضامین استخراج شده از متن مصاحبه‌ها و پرسشنامه‌ها به مشارکت کنندگان پژوهش (دانشجومعلمان) اعلام شد تا در صورت برداشت اشتباه پژوهشگر، اصلاحات لازم به عمل آید. در نهایت برای اطمینان بخشی و تأییدپذیری سعی شده است فرآیند پژوهش با دقت انجام شده و یافته‌های پژوهش با یافته‌های تحقیقات مشابه مقایسه گردد.

یافته‌های پژوهش

در پژوهش حاضر پس از تبدیل مصاحبه‌ها به متن، تحلیل مصاحبه‌ها انجام گرفته و مضامینی که نشان دهنده تصورات و انتظارات دانشجومعلمان رشته آموزش جغرافیا در بدو ورود به دانشگاه بود استخراج گردید. در این جا ابتدا مضامین به تفکیک پرسش‌ها ارائه گردیده سپس نمونه‌هایی از پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان (دانشجو معلمان) که مضامین از آنها استخراج گردیده قید شده است.

سوال اول: تصورات خود (آنچه در ابتدای ورود در ذهن خویش دارید) از مولفه‌های نظام آموزشی دانشگاه فرهنگیان (برنامه‌درسی، استادان، تجهیزات و فناوری، کارکنان، برنامه فرهنگی، امکانات رفاهی و خوابگاهی) ارائه نمایید. این سوال همان‌طور که از متن آن پیداست دارای چندین سوال خرد است؛ لذا پاسخ آن به تفکیک عناصر نظام آموزشی مطرح شده در متن سوال ارائه می‌شود.

الف) ویژگی مورد نظر استادان از نظر دانشجومعلمان

مضامین و عبارات‌های استخراج شده از پاسخ‌های نمونه پژوهشی عبارتند از: برخورداری از درجه علمی و فرهنگی بالا؛ راهنمایی دانشجویان در فرآیند آموزش؛ داشتن توانایی در پاسخگویی به سوالات درسی مربوطه، اخذ مدرک تحصیلی دکتری از دانشگاه‌های برتر و مطرح کشور، جدیت در کار و تدریس و ارزیابی دقیق دانشجویان، برخورداری از سطح هوشی بالا، توجه و احترام به شخصیت و دانشجویان، وقت‌شناس بودن، کاربرد اخلاق درعمل برخورداری از مهارت‌های ارتباطی، به روز بودن اطلاعات و برخورداری از مهارت‌های تدریس متنوع و جدید. دانشجومعلم کد ۷: استادان دانشگاه افرادی متشخص، محترم و از نظر علمی در سطح بسیار بالایی قرار دارند و می‌توانیم از وجود چنین استادانی بهره لازم را ببریم تا در آینده از تجربه‌های که آموختیم در کلاس یا حتی زندگی استفاده کنیم. دانشجومعلم کد ۱۳: فکر و تصور ابتدایی اینجانب این است که استادان نسبتاً خوب و سازگار با دانشجویان هستند و با معلمان دبیرستان کاملاً متفاوت هستند.

ب) برنامه درسی

مضامین و عبارات‌های استخراج شده از پاسخ‌های نمونه پژوهشی عبارتند از:

برگزاری کلاس‌ها در ۳ الی ۴ روز به صورت فشرده؛ برگزاری کلاس‌های بعد از ظهر با کمی فاصله از ساعت نهار و نماز؛ برگزاری دروس مرتبط در یک روز یا در کلاس‌های پیاپی؛ برگزاری کلاس‌ها فقط در شیف‌ت صبح؛ طراحی واحدهای درسی از لحاظ زمانی مورد تایید و رضایت استاد و دانشجو باشد؛ معرفی کتاب‌های درسی کم حجم؛ طراحی واحدهای درسی به صورت عملی یا پژوهشی؛ معرفی کتاب‌ها و منابع جذاب و دانشجو پسند؛ طراحی برنامه‌ی بهتر و منسجم‌تر؛ معرفی منابع جدید و به روز.

دانشجو معلم کد ۴: اکثر بچه‌ها شهرستانی هستند. بنابراین بهتر است کلاس‌ها تا دوشنبه برگزار شود تا دوستان بتوانند وقت بیشتری را در کنار خانواده خود سپری کنند. با توجه به اینکه تازه وارد هستیم؛ نمی‌توانم در مورد کتاب‌ها اظهار نظر کنم. شما که این مطلب را می‌خوانید اگر می‌توانید کلاس‌ها را در سه روز برگزار کنید. دانشجو معلم کد ۱۷: فکر می‌کنم اکثر واحدهای درسی با توجه به رشته‌ای که داریم عملی یا پژوهشی باشد.

دانشجو معلم کد ۱۹: در دانشگاه برای من برنامه ارجحیت دارد. مخصوصاً برنامه‌ی درسی که با آن بتوانم برای دیگر امورم وقت بگذارم و برای پیشبرد آن سعی تمام داشته باشم.

ج) فضای آموزشی

مضامین و عبارات‌های استخراج شده از پاسخ‌های نمونه پژوهشی عبارتند از: استاندارد و بزرگ بودن؛ داشتن فضای سبز؛ استقرار در مرکز شهر تا امکان دسترسی به امکانات برای دانشجویان و استادان فراهم باشد.

دانشجو معلم کد ۸: دانشگاه محل تحصیل من از نظر بزرگی محیط نسبت به دانشگاه‌های دیگر کوچک است. ولی به شخصه اعتقاد بر این دارم که بزرگی نشان دهنده خوب بودن نیست؛ بلکه سطح علمی دانشگاه نشان دهنده رتبه آن دانشگاه نسبت به جاهای دیگر است.

دانشجو معلم کد ۲۲: ابتدا که به دانشگاه آمدم فکر کردم حتی از دبیرستان ما هم بدتر است.

د) سرای دانشجویی

مضامین و عبارات‌های استخراج شده از پاسخ‌های نمونه پژوهشی عبارتند از: سالن مطالعه بزرگ، برنامه‌ریزی با هدف تغذیه مناسب دانشجویان؛ اتاق‌های بزرگ با تعداد هم خوابگاهی کم؛ مجهز به وسایل و امکانات خوابگاهی (تخت خواب؛ تلویزیون؛ یخچال و ...) مناسب با تعداد؛ تدارک مکانی برای آسایش و آرامش دانشجویان؛ وضع قوانین جدی جهت اجرای نظم و انضباط؛ احترام متقابل بین دانشجویان در سرای دانشجویی؛ نظافت و بهداشت مناسب.

دانشجومعلم کد ۲۱: خوابگاه دانشجویی باید به گونه‌ای باشد که محیطی صمیمی و جوی عاطفی و دوستانه ایجاد نماید و از لحاظ فرهنگی با ارزش‌های ایرانی-اسلامی مطابقت و سازگاری داشته باشد.

دانشجومعلم کد ۲۷: سرای دانشجویی به هر حال مثل خانه خودم آدم که نمی‌شود. یک سری محدودیت‌ها و سختی‌هایی مثل شلوغ بودن اتاق‌ها و پله‌های زیاد وجود دارد. اما خوب به نظرم سرای دانشجویی می‌تواند موقعیت‌های خوبی برای ما داشته باشد مانند: استقلال فکری، خودکفایی در کارهای شخصی، نظم و انضباط، آشنایی با موقعیت‌ها و اقوام مختلف که به نظرم این مسائل قطعاً می‌تواند تأثیر مثبتی رادر آینده ما بگذارد.

ه) تجهیزات و فناوری

مضامین و عبارات‌های استخراج شده از پاسخ‌های نمونه پژوهشی عبارتند از: فناوری پیشرفته (کامپیوتر و ...)؛ سایت یا کلاس مجهز به ویدئو و پرژکتورهای زیاد؛ مودم‌های زیاد با سرعت بالا؛ وجود امکانات چاپ و تکثیر در داخل دانشگاه؛ ارتقای سیستم‌های کامپیوتری به روز و متناسب با نیازهای دانشجویان.

و) برنامه‌های فرهنگی

مضامین و عبارات‌های استخراج شده از پاسخ‌های نمونه پژوهشی عبارتند از: برگزاری برنامه‌های فرهنگی متنوع؛ مهم و جذاب.

دانشجومعلم کد ۱۵: من دو شب است که در دانشگاه ساکن هستم. مسائل فرهنگی و مذهبی بسیار عالی بود. مخصوصاً عزاداری امام حسین (ع) که با چه برنامه‌ی فوق-العاده‌ای برگزار کردند.

ز) کارکنان دانشگاه

مضامین و عبارتهای استخراج شده از پاسخ‌های نمونه پژوهشی عبارتند از: با نظم؛ جدی در کار؛ خوش برخورد و با منطق؛ صبور و با حوصله؛ آشنا به وظایف و تکالیف خود؛ انجام کار در اسرع وقت؛ عدم سهل‌انگاری؛ برخورداری از سطح علمی بالا؛ خوش اخلاق و پایبند به قوانین.

دانشجومعلم کد ۱۶: فکر می‌کنم کارکنان دانشگاه از لحاظ تحصیل اعم از رئیس تا خدمه خوب باشند و به ما به عنوان دانشجومعلم احترام بگذارند. و خدا کند اینجوری باشد. آمین! چون این مسئله از نظر من خیلی مهم است.

دانشجومعلم کد ۲۷: کارکنان دانشگاه به نظرم آدم‌های خوش خلق و پاسخ‌گو و مهربانی باشند.

ح) دانشجو معلم (امتیازات و مسائل)

مضامین و عبارتهای استخراج شده از پاسخ‌های نمونه پژوهشی عبارتند از: مؤثر در ارتقای جایگاه و افتخار کشور؛ پوشش و ظاهری مناسب در شأن معلمی؛ دارای حقوق ماهانه؛ معاف از سربازی؛ بیمه در طول تحصیل؛ آینده شغلی مشخص و تضمینی؛ فرصت مناسب برای ادامه تحصیل؛ عدم وجود دانشجویان تنبل و شلوغ و ... در محل تحصیل؛ استخدام از بدو ورود؛ شان بالا در جامعه؛ تدارک امکانات، تغذیه و خوابگاه مناسب برای معلمان؛ احترام گذاشتن به یکدیگر؛ نوجوانی تحصیل کرده و باسواد؛ داشتن نگاه متفاوت به جهان در مقایسه با دانشجویان دانشگاه‌های دیگر؛ نمونه و الگو بودن برای کودکان، نوجوانان و جوانان کشور؛ داشتن آزادی کمتر از جمله در پوشش و غیره؛ پایین بودن انگیزه مطالعه.

دانشجومعلم کد ۴: در هر شغل افراد باید متناسب با آن شغل آموزش ببینند. فرد نظامی باید از دانشگاه نظامی فارغ التحصیل بشود و یا معلم باید آموزش خود را در

دانشگاه‌های تربیت معلم ببینند؛ نه اینکه افرادی با هر رشته با داشتن مدارک مختلف وارد هر حرفه بشوند.

دانشجومعلم کد ۷: بنده این طور فکر می‌کنم که دانشجومعلم‌های اینجا به خصوص در رشته جغرافی خیلی اهل درس و علم نباشند. فکر می‌کنم این دانشجوها آمدند تا مدرک بگیرند و بعد سر کار بروند.

دانشجومعلم کد ۸: دانشجومعلم اگر از بعضی مشکلات که برای خود می‌پندارد گذشت کند و کمی به پیرامون و وضعیت کشور بنگرد؛ باید کلاهش را از خوشحالی به هوا پرتاب کند (معاف از سربازی، حقوق ماهیانه، استخدام رسمی).

سوال دوم) چه تصویری از حرفه معلمی دارید؟ به عبارت دیگر شغل معلمی دارای چه ویژگی‌های است؟

مضامین و عبارت‌های استخراج شده از پاسخ‌های نمونه پژوهشی به سوال دوم عبارتند از:

معلم منشأ دانش و آموزش و پیشرفت کشور است؛ معلم کسی است که کلاس و دانش‌آموزانش را سازمان‌دهی و آماده کند؛ مادیات کمترین ملاک و ارزش در این شغل است؛ شغلی پر از فداکاری، ایثار و صبوری؛ شغلی مهم برای حیات فرهنگی کشور؛ مانعی جهت گسترش بی‌فرهنگی و غرب زدگی؛ عاملی در جهت رونق و شکوفایی منطقه؛ حرفه‌ای جهت ساختن کشور؛ معلم به عنوان عنصر سازنده بخش در زندگی دانش‌آموزان؛ معلم به عنوان تربیت کننده نسل‌های آینده؛ ویژگی‌هایی همچون دارا بودن اطلاعات زیاد و پاسخگویی به سوالات دانش‌آموزان؛ اهل مطالعه و تحقیق؛ الگو بودن؛ خدمت به کشور و داشتن احترام اجتماعی؛ استفاده از ابزارهای نوین؛ انسان کامل؛ مظلوم بودن معلم در جامعه ما؛ زمان شناس؛ جدی در تدریس؛ شغلی سخت در عین حال شیرین و لذت بخش است؛ علاقمند به کار و دارای تحصیلات تکمیلی است؛ در نظر و عمل بهترین بودن؛ داشتن تعطیلات و زمان زیاد برای مطالعه و انجام کارهای دیگر؛ به کارگیری علم روانشناسی و اخلاق؛ با فرهنگ؛

دلسوز؛ قابل اعتماد؛ اصلاح ویژگی‌های منفی دانش‌آموزان؛ شاد بودن در کلاس و تدریس؛ خوش خلق و شوخ‌طب.

دانشجو معلم کد ۱: من فکر می‌کنم که این شغل، از بهترین شغل‌ها بوده و هست و سعی می‌کنم بر این مبنا که شغل انبیاء بوده و علاقه زیادی به آن دارم ادامه دهم. هرچند که مشکلات زیادی بر سر راه باشد و حتی در انتخاب رشته کنکور، تنها تربیت معلم را زدم و اگر قبول نمی‌شدم هرگز رشته دیگری را ادامه نمی‌دادم و سعی می‌کنم که با تمام سعی و تلاش این کلاس‌ها را استفاده کنم تا ان شاء الله فردا معلمی با سواد باشم که واقعاً شغلی بنیانی و پایه‌ساز تمامی رشته‌های دیگر است و تنها هدفم از این حرفه که علاقه زیادی به آن دارم؛ خدمت به همه هم میهنان‌مان است که با سواد و تحصیلات خود یک ملتی باسواد را به بار آوریم. من این شغل را از تمامی شغل‌های دیگر برتر می‌دانم و امیدوارم که در این میهن عزیز و در این رشته‌ی تحصیلی با تحصیلات بالا یک سری دانش‌آموزان با سواد به بار آورم.

دانشجو معلم کد ۵: تصور من از حرفه معلمی آموزش است؛ نه آموزشی که در عین حال در کشور رایج است؛ بلکه آموزش به معنی واقعی. با سوابقی که من در سال‌های گذشته داشته‌ام و فعالیت‌هایی که از معلمان دیده‌ام و یا حتی دانشجو معلمان و دانش‌آموزان و اکثر دانشجویها، به این نتیجه رسیده‌ام که هر ساله آموزش و پرورش راه و روش‌های غلطی را پیش رو گرفته است و کیفیت تدریس پایین معلمان به طوری که درس خواندن برای دانش‌آموزان یک عمل صوری هست و علاقه‌مندی به درس کم است. من می‌خواهم علاقه‌مندی را در دانش‌آموزان به وجود بیاورم و ویژگی این تصورم این هست که در آموزش کشور صوری نباشد و کیفیت بهتر شود.

دانشجو معلم کد ۷: حرفه معلمی شغل بسیار خوبی است و نیازمند توانایی بسیار بالایی است و شخصاً علاقه زیادی به این حرفه دارم و از انتخاب خود راضی هستم و خدا رو سپاسگزارم که در این سمت هستم. حرفه معلمی در تربیت و پرورش دانش‌آموزان نقش بسیار مهمی دارد و می‌تواند دانش‌آموزان را برای به کشور عزیزمان آماده سازد.

دانشجومعلم کد ۹: به نظر من حرفه معلمی بهترین حرفه و فن در جهان است. من با خود فکر می‌کردم اگر من در کشور ژاپن بودم و چنین شرایطی که الآن دارم را داشتم از همه جهات در مرتبه بالاتری قرار می‌رفتم؛ اما متأسفانه در ایران به شغل معلمی توجه نمی‌شود و معلم راست‌کننده‌ی دیوار کجی است که می‌خواهد به ثریا برسد.

دانشجومعلم کد ۱۷: شغل خوب که راحت و سخت بودنش بستگی به دیدگاه افراد دارد؛ ولی سختی‌هایی هم دارد مثل: باید ۳۰ سال یک یا دو کتاب را تدریس کرد که شاید خسته‌کننده باشد و مهمتر از همه اینکه دیگر نمی‌شود صبح‌ها زیاد خوابید.

سوال سوم) فکر می‌کنید در طول چهار سال تحصیل چه تکالیفی بر عهده شماست که باید نسبت به انجام آنها اقدام نمایید؟

مضامین استخراج شده از پاسخ‌های داده شده به سوال سوم عبارتند از:

مطالعه زیاد و متناسب با تخصصی که داریم؛ مسئولیت در انجام کارها؛ احترام متقابل و رفتار دوستانه با همه‌ی پرسنل و استادان و دانشجویان؛ حضور به موقع در کلاس؛ شرکت در بحث‌های کلاسی؛ گذراندن موفقیت‌آمیز واحدهای کلاسی؛ انجام فعالیت‌های فرهنگی و آموزشی؛ فعالیت در محیط و داخل دانشگاه؛ برخورد جدی با مسائل؛ منظم و مرتب بودن؛ احترام به عقاید همکاران؛ رعایت نظافت و بهداشت فردی؛ سوال بدون ترس و خجالت از استادان؛ برقراری ارتباط مناسب با دیگران؛ رعایت حقوق دیگران؛ شناخت خود؛ الگو در سخنوری؛ یکسان بودن تفکر و عمل؛ مطالعه آمادگی برای کنکور کارشناسی ارشد؛ پوشش و رفتار مناسب؛ مسئولیت‌پذیری؛ انسان بودن به معنای خدمت به خلق؛ رعایت ضوابط و قوانین و رفتار در شأن معلم.

دانشجومعلم کد ۳: الان متوجه شده‌ام که دیگر یک دانش‌آموز سابق نیستم که به فکر نمره و ... باشم؛ بلکه در جایگاه بسیار بالاتری‌ام که قبلاً حفظ می‌کردم و نمره می‌گرفتم. الان یاد می‌گیرم و باید یاد بگیرم چون سرنوشت و آینده کشور الان به من و تک تک هم کلاسی‌هایم بستگی دارد و باید خیلی با جدیت و تلاش مضاعف چندین برابر دبیرستان پیش بروم، چون الان دوره جدیدی است (البته این‌ها شعار

نیست. واقعیت است؛ ولی تا الان از تحصیل خودم تصورات این چنینی کم تر داشته‌ام ولی پیدا کرده‌ام).

دانشجومعلم کد ۶: ما به عنوان دانشجومعلم تکالیف زیادی بر عهده داریم. در بحث خوابگاه؛ بحث نظافت خیلی مهم است و اخلاق و رفتار شایسته معلمی که خدا را شکر در بین دانشجویان وجود دارد و در زمان فارغ‌التحصیلی بحث تراز علمی خیلی مهم است. دانشجومعلم کد ۱۲: الگو و اسوه شدن برای دیگران با انجام کارهای پسندیده و مطالعه کتاب‌های درسی و غیر درسی برای افزایش اطلاعات عمومی و استفاده از تجربیات معلمان، استادان و دانشجویان با تجربه.

دانشجومعلم کد ۱۹: به عنوان یک دانشجو باید حقوق دیگران را رعایت کنم. یعنی به عقاید و فرهنگ‌های آنان احترام بگذارم و بتوانم کارهای روزانه‌ام را به طور منظم و در زمان مشخص انجام دهم تا بتوانم در آینده نیز همان طور وظیفه‌ام را به طور احسن انجام بدهم. به صورت صحیح تصمیم‌گیری کنم و با دیگران مشورت کنم.

سوال چهارم) فکر می‌کنید چه مسائل و مشکلاتی در طول تحصیل وجود خواهد داشت که نیازمند صبر و حوصله و سازگاری از جانب شماست؟

مضامین استخراج شده از پاسخ‌های داده شده به سوال چهارم عبارتند از:

دوری از خانواده و محیط زندگی؛ دشواری منابع درسی؛ مشکل وضعیت خوابگاه؛ آزمون جامع؛ نبود امکانات ورزشی از جمله بدنسازی و فوتسال که با وجود سالن ورزشی در دانشگاه، معمولاً اجازه استفاده به دانشجویان داده نمی‌شود؛ هزینه بالای رفت و آمد به محل زندگی خانوادگی؛ ترس از غیبت زیاد و حذف دروس توسط استادان؛ پایین بودن تعداد کلاس‌های هوشمند؛ کسرهزینه‌های زیاد از حقوق ماهیانه؛ حاکم بودن جو رسمی بر محیط آموزشی، ترس از حوادث راه بخاطر رفت و آمد.

دانشجومعلم کد ۷: طول مسیر از استان خراسان شمالی به البرز و هزینه رفت و آمد و خرج و مخارج در دانشگاه.

دانشجومعلم کد ۱۰: ما از خانواده‌ایمان دور هستیم که باید دوریشان رو تحمل کنیم. باید وسایل و لباس‌های مان را خودمان سر و سامان بدهیم و بشوریم و مشکلات

مالی و ... همه چی داریم که باید تحمل کنیم؛ ولی در عوض یک مکان خوب برای درس خواندن و فرصت پیدا کردن دوستان جدید و خوب داریم که این‌ها تحمل خیلی از مشکلات را راحت می‌کند.

دانشجومعلم کد ۲۱: اگر ما دانشگاه را به عنوان یک جامعه فرض کنیم یک سری مشکلات و مسائل فرهنگی و مشکلات زیرساختی و فضای سبز وجود دارد که با سازگاری و همکاری می‌توانیم در جهت حل مشکلات و مسائل یاد شده گام برداریم. دانشجومعلم کد ۲۸: به نظر من بیشترین مسائل و مشکلات از ناحیه‌ی هم خوابگاهی‌های مان باشد. مسائلی مانند دیرخوابیدن، سرو صدا، اذیت و ... که باید تحمل‌مان را زیاد کنیم و هم آنها درک و فهم‌شان را زیاد کرده و دیگر رفتار کودکی‌شان را کنار بگذارند.

بحث و نتیجه‌گیری

در طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه‌درسی معمولاً یادگیرنده در کانون توجه قرار دارد که در هر کدام از این مراحل می‌توان یادگیرنده را از جنبه‌های مختلف مورد مطالعه قرار داد تا هر آن چه که در هر یک از فرآیندهای ذکر شده به انجام می‌رسد؛ درخور شرایط یادگیرنده بوده و بتوان نسبت به بروز تغییرات مورد نظر در رفتار و وجود یادگیرنده امیدوار بود.

این مطالعه نیز در ابتدای اجرای برنامه‌درسی تربیت معلم که در ایران در دانشگاه فرهنگیان صورت می‌گیرد انجام گرفته و در آن تصورات و انتظارات بدو ورود دانشجومعلمان آموزش جغرافیا مورد بررسی قرار گرفت تا خواست و انتظارات آنان به عنوان نیاز مورد عنایت دست‌اندرکاران، مشخص شود. یافته‌ها نشان داد دانشجومعلمان تصور می‌نمایند استادان آنان دارای مدارک تحصیلی بالاتر (نسبت به معلمان) و دانش-آموخته دانشگاه‌های برتر بوده و در فرآیند تدریس خود، خوش اخلاق و در عین حال جدی هستند و با داشتن مهارت‌های ارتباطی و تدریس فعالیت می‌نمایند. این یافته با یافته‌های محمدی جلالی فراهانی و دیگران (۱۳۹۴) که نیازهای آموزشی دانشجومعلمان را بر شمردند همسو می‌باشد. درباره برنامه‌درسی مشارکت‌کنندگان؛ انتظار ارائه‌ی واحدهای

درسی عملی و پژوهشی داشته و به دنبال منابع جذاب و در عین حال کم حجم هستند و انتظار دارند مدت زمان ارائه برنامه درسی فشرده و در ۳ الی ۴ روز در هفته به اجرا در آید. داشتن انتظار واحدهای درسی عملی با نتایج پژوهش سادات واقفی نظری (۱۳۹۲) که تنها تعداد کمی از دانشجویان آموزش‌های نظری را در آینده شغلی مؤثر می‌دانند؛ مطابقت دارد. فضای آموزشی مورد نظر آنان فضای استاندارد، بزرگ و همچنین دارای فضای سبز است. از سوی دیگر توقع دارند فضای سرای دانشجویی (خوابگاه) نیز متناسب با تعداد دانشجویان باشد. به عبارتی تعداد ساکنین هر کدام از اتاق‌ها کم بوده و امکانات رفاهی مناسبی را در آن جا طلب می‌نمایند. این یافته نیز با یافته‌های سیدکلان و دیگران (۱۳۹۴) که دانشجویان معلمان از کیفیت زندگی دانشگاهی رضایت ندارند همسو می‌باشد. در خصوص تجهیزات و فناوری عمدتاً بر اینترنت پرسرعت تأکید دارند. برنامه‌های فرهنگی یا برنامه‌های درسی غیر رسمی متنوعی را انتظار دارند. انتظارشان این است که کارکنان دانشگاه با نظم، با حوصله، متعهد، وقت شناس و پایبند به قوانین باشند و در نهایت بر شأن دانشجویان معلمان یعنی خودشان تأکید می‌کنند که دارای امتیازاتی همچون معافیت سربازی، استخدام و غیره نسبت به دانشجویان سایر دانشگاه‌ها هستند. این نتیجه به دلیل بورس بودن دانشجویان معلمان با نتیجه سادات واقفی نظری (۱۳۹۴) که دانشجویان نسبت به آینده شغلی دغدغه دارند ناهمسو است. از سوی دیگر در رشد و توسعه کشور؛ خود را تأثیرگذار می‌دانند و بر این اساس تصویری که از شغل معلمی دارند تصور در خور و مناسبی است که دانشگاه نیز به دنبال آن است تا اهمیت و نقش معلم را بر آنان بشناساند؛ در حالی که اکثر قریب به اتفاق آنان، در بدو ورود بر اهمیت و جایگاه معلم در نظام آموزشی و توسعه کشور واقف‌اند. در واقع بخشی از برنامه درسی قصد شده تربیت معلم را با خود به همراه دارند.

در زمینه تکالیف دوران دانشجویی به مواردی از قبیل مطالعه زیاد، احترام متقابل و رفتار دوستانه با دیگران، حضور به موقع در کلاس، انجام فعالیت‌های فرهنگی و آموزشی، انجام تکالیف تحصیلی رعایت بهداشت فردی و جمعی و غیره اشاره نموده‌اند و بالاخره در زمینه مسایل و مشکلات مورد انتظارشان به زندگی خوابگاهی، آزمون جامع، دوری از

خانواده، هزینه‌های آموزشی و رفاهی، حوادث احتمالی جاده‌ای در زمان رفت و آمد به استان محل زندگی و غیره اشاره نموده‌اند. داشتن مشکلات خوابگاهی با یافته‌های تحقیقات آربونی و دیگران (۱۳۸۷) و کاوسی و دیگران (۱۳۹۲) همسوست.

از این رو می‌توان گفت: انتظارات بیان شده مبین آن است که دانشجومعلمان نیز مانند تمامی یادگیرندگان، یک نوع برنامه درسی با خود به دانشگاه می‌آورند. همان طور که قبلاً نیز ذکر شد گودلد این نوع برنامه درسی را برنامه درسی نهفته می‌نامد و بررسی این برنامه درسی نشان داد که آنان بخشی از برنامه درسی رسمی دانشگاه فرهنگیان را حداقل در بعد شناختی و نگرشی دارا هستند. برای مثال آنچه در دروسی مانند اخلاق حرفه‌ای، نقش اجتماعی معلم یا عمدتاً در برنامه‌های درسی غیر رسمی (فرهنگی) دانشگاه از جمله در سخنرانی‌های مسئولین مشاهده می‌گردد؛ از سوی دانشجومعلمان مورد اشاره قرار گرفته است. مواردی مانند وقت‌شناس بودن، جایگاه معلم در جامعه، رعایت احترام متقابل، لزوم مطالعه و غیره. بنابراین آنچه مورد نیاز است تبدیل این یادگیری نهفته به عملکرد است و دانشگاه باید موقعیتی فراهم نماید که دانشجومعلمان با انگیزه نسبت به تبدیل این یادگیری نهفته، خلاقیت‌ها و به طور کلی رفتار بالقوه خود به عملکرد و رفتار بالفعل اقدام نمایند. مسأله این است که با چه راهکارهایی می‌توان زمینه را برای تبدیل یادگیری‌های نهفته دانشجومعلمان به عملکرد فراهم ساخت و عوامل مهم درونی دانشگاه و عوامل بیرونی مانند وضع فعلی نظام آموزش و پرورش چه نقشی می‌توانند در این زمینه داشته باشند؟

علی‌رغم اینکه پاسخ به این مسئله نیازمند انجام پژوهش مستقلی است؛ با عنایت به یافته‌های پژوهش، پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:

- ۱- برنامه‌ریزی در جهت بالندگی حرفه‌ای و دانش‌افزایی استادان،
- ۲- حضور استادان در مدارس برای درک واقعیت‌ها و تطبیق تدریس خود با واقعیت‌های مدارس،
- ۳- تدوین منابع درسی جذاب و دارای محتوای فعال،
- ۴- سازماندهی مناسب فضای موجود پردیس‌ها در کوتاه مدت و ساخت فضای استاندارد در بلند مدت،

- ۵- تجهیز س‌راهای دانشجویی به امکانات رفاهی و همچنین بازآرایی آن‌ها از منظر زیباشناختی،
- ۶- فراهم سازی اینترنت پرسرعت و تجهیز فضای آموزشی به امکانات جدید فناوری،
- ۷- تکریم دانشجویان از سوی کارکنان و پرهیز از نگاه از بالا به پایین و مشارکت دادن آنان در شناسایی و حل مسائل موجود،
- ۸- ارتقاء منزلت و معیشت معلمان موجود در آموزش و پرورش جهت جلوگیری از افت انگیزه دانشجومعلم‌ان،
- ۹- برنامه‌ریزی برای راه اندازی نظام تقویتی جهت انگیزه بخشی به دانشجومعلم‌ان برای انجام تکالیف خود،
- ۱۰- تحصیل دانشجومعلم‌ان در استان‌های غیربومی جهت فراهم سازی زمینه تربیت اجتماعی و چند فرهنگی.

منابع

- آربونی، فریبا و دیگران (۱۳۸۷). بررسی شکاف بین انتظارات و خدمات آموزشی ارائه شده به دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی زنجان در سال ۱۳۸۴. مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دوره پنجم، شماره اول، ۲۵-۱۷.
- ابراهیمی قوام، صغری (۱۳۸۸). کاربرد نظریه‌های یادگیری در برنامه‌ریزی درسی. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد جنوب.
- امانی، امین و دیگران (۱۳۹۴). مقایسه کیفیت زندگی دانشجویان پسر فعال و غیر فعال دانشگاه فرهنگیان بجنورد. مندرج در مجموعه مقالات دومین کنفرانس ملی و نهمین همایش ارزیابی کیفیت در نظام‌های دانشگاهی. اردیبهشت ماه ۱۳۹۴.
- بهشتی‌راد، رقیه؛ قلعه‌ای، علیرضا و قلاوندی، حسن (۱۳۹۲). بررسی ادراکات و انتظارات دانشجویان از کیفیت خدمات آموزشی دانشگاه ارومیه و رابطه آن با ارزشیابی از عملکرد استادان. فصلنامه اندیشه‌های نوین تربیتی، دوره ۹ شماره ۴، ۱۴۵-۱۱۹.
- تایلر، رالف. (۱۳۸۳). اصول اساسی برنامه‌ریزی درسی و آموزش. ترجمه علی تقی‌پور ظهیر. تهران: انتشارات آگاه.
- خدیوی، اسدالله و سیف‌دار، ربابه (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین باورهای ضمنی هوش، جهت‌گیری اهداف پیشرفت و اهمال‌کاری دانشجویان دانشگاه فرهنگیان تبریز. مندرج در مجموعه مقالات دومین کنفرانس ملی و نهمین همایش ارزیابی کیفیت در نظام‌های دانشگاهی. اردیبهشت ماه ۱۳۹۴.
- دانش پژوه، زهرا و فرزاد، ولی‌الله (۱۳۸۵). ارزشیابی مهارت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی. فصلنامه نوآوری‌های آموزشی، ۱۸(۵)، ۱۳۵-۱۷۰.
- سادات واقفی نظری، راحله و دیگران (۱۳۹۴). بررسی انتظارات شغلی دانشجویان تربیت بدنی از شغل آینده شغلی در دانشگاه‌های آزاد شهر تهران. دو ماهنامه مدیریت ورزشی، دوره ۷، شماره ۲، ۱۸۹-۱۷۵.
- سیدکلان، سیدمحمد و دیگران (۱۳۹۴). ارزیابی کیفیت زندگی دانشجویان دانشگاهی دانشجو معلمان؛ مطالعه موردی: پردیس‌های دانشگاه فرهنگیان استان اردبیل. مندرج در

- مجموعه مقالات دومین کنفرانس ملی و نهمین همایش ارزیابی کیفیت در نظام‌های دانشگاهی. اردیبهشت ماه ۱۳۹۴.
- شعبانی، زهرا (۱۳۸۳). بررسی تطبیقی برنامه تربیت معلم ایران و چند کشور جهان. فصلنامه تربیت و تربیت، ۲۰(۷۹)، ۱۲۶-۱۲۷.
 - فتحی واجارگاه، کوروش؛ آقازاده، محرم و ابوالقاسمی، محمود. (۱۳۸۸). نیازسنجی برنامه‌ریزی درسی مدرسه محور. تهران: انتشارات بال.
 - قطبی راوندی، محمدرضا و دیگران (۱۳۹۲). بررسی انتظارات دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمان از یادگیری درس زبان تخصصی. مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دوره دهم، شماره چهارم، ۴۵۸-۴۵۰.
 - کاوسی، زهرا و دیگران. (۱۳۹۴). بررسی شکاف بین انتظارات و ادراکات دانشجویان از خدمات آموزشی در دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی شیراز در شش ماهه نخست سال ۱۳۹۰. مجله توسعه آموزش در علوم پزشکی، دوره ششم، شماره ۱۲، ۶۹-۷۸.
 - محمدی جلالی فراهانی، مجتبی. (۱۳۹۴). بررسی نیازهای آموزشی دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید باهنر استان مرکزی. مندرج در مجموعه مقالات دومین کنفرانس ملی و نهمین همایش ارزیابی کیفیت در نظام‌های دانشگاهی. اردیبهشت ماه ۱۳۹۴.
 - معروفی، یحیی. (۱۳۸۶). تبیین عوامل موثر در کیفیت آموزش در دانشگاه‌ها و طراحی الگوی مناسب برای ارزشیابی آن. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم (خوارزمی) تهران.
 - مهرمحمدی، محمود. (۱۳۸۸ الف). ترکیب بهینه برای تصمیم‌گیرندگان در فرایند تدوین برنامه درسی. مندرج در برنامه درسی: نظرگاه‌ها، رویکردها و چشم اندازها. تهران: سمت.
 - مهرمحمدی، محمود. (۱۳۸۸ ب). پژوهش مبتنی بر عمل فکوره در فرایند برنامه‌ریزی درسی: نظریه عمل‌گرای شوآب. مندرج در برنامه‌درسی: نظرگاه‌ها، رویکردها و چشم اندازها. تهران: سمت.

- Boyer, E. L. (1990). *Scholarship Reconsidered : Priorities of The Professoriate*. Carneie Foundation for the Aadvancement Teaching ,Princeton. University Press.
- Ghannam, M. T. (2007). Integration of teaching and research with community service for engineering programs. *European Journal of Engineering Education*, Vol, 32:2, pp227 – 235.
- Henson, K. T. (2010). curriculum planning. forthedition. WavelandPress, Inc.
- Holloway, I & Wheeler, s. (2002). *Qualitative research in nursing*. (2nd Ed). London: Blackwell publishing.
- Houston, D & et, al. (2006). Academic Staff Workloads and Job Satisfaction: Expectations and values in academe. *Journal of Higher Education Policy and Management* , Vol, 28:1, 17 – 30.
- Karlsson, J . (2007). Service as collaboration: an integrated process in teaching and research. A response to Greenbank. *Journal of Teaching in Higher Education*, Vol , 12 : 2, pp, 281 – 287.
- Marsh,c.J. (2004). Perspective: key concepts for understanding curriculum.london and New York:Routledg Falmer.
- Peterson, S. L & Wiesenber, F, P. (2006). The nature of faculty work: A Canadian and US comparison. *Journal of Human Resource Development International* , Vol. 9:1,pp 25 – 47.
- Porter, L. R. (2004). Developing an online curriculum thechnologise and thechniques. Published in the United Setates of America by Information Science Publishing.
- Schiro, M. S. (2008). curriculum theory: conflicting visions and enduring concerns. Sag Publication,Inc.
- Van Manen. M. (2001). Researching lived experience human science for an action sensitive pedagogy. (3rd Ed). Ontario: Althouse Press.

